

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Posudek disertační práce

Autor	Mgr. Kateřina Šamajová
Název	Lingvistická etnobotanika: Multidisciplinární přístupy k výzkumu čínských rostlinovědných znalostních komplexů
Oponent	Doc. Lucie Olivová, PhD, DSc

Hodnoticí kritéria

1. Cíl práce a výzkumná otázka, začlenění do současného stavu bádání a originalita
(dle čl. 44 odst. 9a) SZŘ UP „zhodnocení významu disertace pro příslušný obor“; min. 150 slov)

Námět z etnobotaniky, etnozoologie a podobných disciplín se na humanitních programech objevuje vzácně, a je proto přínosné, že se jím autorka zabývá. Ve své disertaci se pokouší na základě konkrétních čínských rostlinopisů upozornit na nestandardní přístupy k využití rostlin a používá poměrně progresivní metody. Mohu konstatovat, že práce je originální, v současnosti se u nás takové bádání v oblasti asijských studií rozvíjí pouze na Univerzitě Palackého; situace na přírodovědeckých a antropologických pracovištích v ČR si nejsem vědoma. Na s. 36-37 uvádí celkem sedm výzkumných otázek, které řeší v následných kapitolách. Otázkou zůstává, jaký je vlastně cíl tohoto bádání, tedy jiný než ten, že zde uvedená starší i nová zjištění autorce umožňují v bádání dále pokračovat (s. 37, 165).

2. Rozsah, význam a výběr studovaných zdrojů/korpusů (Jak reprezentativní je studovaný materiál?)
(min. 100 slov)

Z práce vyplývá, že autorka získávala poznatky o pramenech ze sekundární literatury, zejména z Needhama. Ten upozorňuje na eskulentní literaturu psanou formou rostlinopisů v citovaném díle; za sebe autorka přidává Yu Ruweiův spis.

Bibliografickou rešerši však nepovažuji za dostačující. Autorka by si určitě měla projít přinejmenším obecnou příručku

Wilkinson, Endymion. The History of Imperial China: A Research Guide. Cambridge: Harvard East Asia Monograph, 1973.

Více pozornosti by si zasloužilo období dynastie Song, kdy se formovala čínská věda, doporučuji: Hervouet, Yves. A Sung Bibliography. The Chinese University of Hong Kong, 1978.

Vzhledem k zaměření na mingské období doporučuji též:

Farmer, Edward L., Romeyn Taylor, & Ann Walther. Ming History: An Introductory Guide to Research. Minneapolis: University of Minneapolis History Department, 1995.

Franke, Wolfgang. An Introduction to the Sources of Ming History. Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1968.

Další připomínky: Produkce encyklopedií rozhodně nebyla největší za Hanů, nýbrž za Qingů.

Z evropských rostlinopisů určitě měla uvést rozsáhlou knihu *Flora Cochinchinensis* (1790) od João de Loureiro a zjistit, zda bere v potaz čínské *bencao*.

3. Metoda a vědeckost (Jak adekvátní je/jsou zvolená/é metoda/y? Jsou použité metody/koncepty/ přístupy vhodné?)

(dle čl. 44 odst. 9b) SZŘ UP: „vyjádření k postupu řešení problému, použitým metodám“; min. 150 slov)

Metodologii je věnována značná část práce, možná až nadbytečně, nejednou se stejné sdělení opakuje v různých kapitolách práce.

Pokud jde o práci s čínskými prameny, jejich počet je působivý, avšak jsou vesměs přejímány z online zdrojů, konkrétně z ctext, což s sebou nese úskalí rozebíraná v kapitole 2. Autorka se nakonec rozhodla pouze pro tento postup a své rozhodnutí zdůvodnila, já osobně ho nepovažuji za zcela spolehlivý.

Problematická je taktéž komparace čínských dat s evropskými prameny, které nejsou prostudovány do srovnatelné hloubky. V práci jsou popsány podle sekundární literatury i v případech, kde to není nutné, jako je *Flora sinensis* (s. 69), uchovávaná ve VKO.

Vědeckost občas zastírá nesprávně uplatněná odborná terminologie, například u čínských nesoučasných spisů autorka hovoří o originále nebo originálním znění (s. 64 aj.) – myslí první tištěné vydání nebo nejstarší dochovaný rukopis?

Na s. 136 se píše o „čínsky psaném rostlinopisném kánonu“, dále o „oficiálním kánonu“ a o kanonizaci rostlin. Nerozumím, co má autorka na mysli.

U přímých citací z čínských pramenů občas chybí překlad, je uvedeno pouze shrnutí. To může být obtížné pro čtenáře, kteří čínštinu nečtou.

4. Struktura (Jak přehledná je struktura práce?) a forma

(dle čl. 44 odst. 9d) SZŘ UP „případně další vyjádření, zejména vyjádření k uspořádanosti, přehlednosti, formální úpravě a jazykové úrovni disertační práce“; min. 100 slov)

Struktura práce je přehledná, avšak forma k jejím přednostem nepatří. Poukážu na některé nedostatky:

Hesla v rejstříku jsou řazena dle abecedy, přičemž osoby evropského původu nejsou řazeny dle příjmení, ale dle křestního jména. To je velmi nezvyklé.

V tištěné verzi je prohozené stránkování, liché stránky by měly být napravo a ne naopak.

Nezbývá než upozornit na pravopisné prohřešky, jejichž výskyt je poměrně častý, nebo se objevují na exponovaných místech. Ojedinelé chyby samozřejmě opomímám.

Kapitola 5 se nazývá „miskelanea“ – zřejmě jde o zkomolené „miscelanea“, slovo latinského původu, které se v žádném případě nevyslovuje s K.

Kontroverzní je užití superlativu u adjektiv, které už svým významem značí krajnost, např. „nejunikátnější“, „nejprominentnější“.

Objevuje se chybná interpunkce (minimálně 15x), dále slovo „raný“ (časný) psané s dvěma –n–, uvedené rovněž v názvu letošní přednášky v Olomouci; doporučuji opravit, je-li to ještě možné.

Autorka zjevně odevzdala práci bez důkladné kontroly pravopisu, krom výše uvedeného zůstaly překlady nebo chybně sestavené věty (nejspíš pozměněné, aniž byly opraveny gramaticky), ojedinelé chybný znak (s. 81).

5. Styl/pádnost argumentů (Jsou cíl práce a výzkumná otázka sledovány důsledně?)*(min. 100 slov)*

Multidisciplinární zaměření práce vyžaduje, aby se autorka dobře orientovala v několika vědních oborech. Ideální by byla teamová práce. Z disertace vyplývá, že je obeznámena s (etno)botanikou a lingvistickými metodami aj., méně sečetlá je v historii, kam ji výzkum nutně zavedl. Místy je například zkreslující výklad o jezuitěch na s. 122 (jsou mimochodem nesprávně nazváni „bratry“, s. 123, třebaže „bratři“ (fratres) byli jen někteří mezi nimi). Zde čerpá zejména ze studií G. Métaillé, jenž se misiemi zabývá druhotně; bylo by na místě – nejen zde – čerpat z vhodnějších zdrojů, například: Rinaldi, Bianca-Maria. *The Chinese Garden in Good Taste: Jesuits and Europe's Knowledge of Chinese Flora and Art of the Garden in the 17th and 18th Centuries*. München: Martin Meidenbauer, 2005.

Některá tvrzení, třeba že hladomor potažmo přírodní katastrofy jsou křesťany nazírány jako „Boží trest“, jsou na hraně; křesťanští myslitelé tento přístup naopak odmítají.

6. Závěr (Jak přesvědčivé je potvrzení/vyvrácení výzkumné otázky? Jsou výsledky přesné a přesvědčivé? Přinášejí výzkumné komunitě inovativní přínos? Otevírají se tím možnosti pro následný výzkum?)*(dle čl. 44 odst. 9c) SZŘ UP „stanovisko k výsledkům disertační práce a k původnímu a konkrétnímu přínosu předkladatele disertační práce“; min. 100 slov)*

Uvedla jsem, že cíl bádání vlastně nebyl jasně stanoven, proto ho ani nemohlo být dosaženo. Výzkumné otázky, rozvedené na s. 36-37, byly vyřešeny s různicí se mírou přesvědčivosti. Ne ke všem se autorka vyjádřila, naopak do práce zařadila jiné úvahy, které jsou nicméně přínosné. Některé části práce, zvláště ty přehledové, jsou zpracovány dosti povrchně, byly by adekvátní u diplomové práce, ne však u disertace.

Za přínosné považuji především kapitoly 5, 6, 7.

Záběr práce je celkově příliš široký a z četby jednoznačně nevyplývá, co je vlastně stěžejním námětem.

Uvedu jeden příklad názoru, který mi připadá rozporuplný. Autorka uvádí na s. 74, že „geopolitická situace [v Číně] se nijak výrazně neodráží na změně charakteru děl zabývajících se rostlinami“ a opakuje vícekrát tento názor, na druhé straně tvrdí, že právě politická situace za Mingů vedla k výskytu hladomorových příruček (s. 146) Ty sice jsou formálně rostlinopisy, nicméně určitý rozpor s jejím výchozím tvrzením je tady zjevný. Podobně na s. 98 uvádí, že stabilizace za vlády dynastie Jin dala popud k sestavení *Nanfang caomu zhuang*, třebaže charakter díla zůstává stejný. Podobně diskuse o pádu Mingů na s. 143.

7. Jednoznačné vyjádření oponenta, zda předloženou disertační práci doporučuje či nedoporučuje k obhajobě (dle čl. 44 odst. 9e) SZŘ UP)

Doporučuji k obhajobě, aby autorka dostala příležitost své postupy vysvětlit.

Datum a podpis oponenta:

Dne 17. 5. 2023

Lucie Olivová v. r.